

Eerste aanzet om te komen tot visiebepaling gemeentelijk peuterspeelzaalwerk

13int00274

Aanleiding1. De veranderagenda

De vergaderendagroep van de gemeenteraad heeft zich gebogen over de vraag hoe het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang toekomstbestendig ingericht zou moeten worden. Dit heeft geleid tot de volgende uitgangspunten.

Beoogde effecten van kinderopvang en peuterspeelzaalwerk:

Stimulering van sociale, creatieve en intellectuele ontplooiing en motorische ontwikkeling van kinderen (peuterspeelzaalwerk; doelgroepleeftijd 2-4 jaar);

Het scheppen van mogelijkheden voor zowel mannen als vrouwen om studie/betaalde arbeid en de zorg voor kinderen te combineren (kinderopvang; doelgroepleeftijd 0-12 jarigen);

Output:

- Deelname van 100% doelgroepeuters aan voorschoolse voorzieningen;
- Monitorgegevens over deelname onderwijsprogramma's en kwaliteitsvorderingen.

Gemeentelijk budget / oplossingsrichtingen om bezuiniging te realiseren

Het budget peuterspeelzalen bedraagt in kalenderjaar 2013 € 373.788,-. De vergaderendagroep gaat uit van een structurele bezuiniging op dit budget oplopend tot € 185.000,- in 2016. Om deze bezuiniging te realiseren wordt gedacht aan de volgende oplossingsrichtingen:

- De uitvoering van voorschoolse educatie kan slimmer georganiseerd worden door de samenwerking met kinderopvang nog nadrukkelijker in te zetten;
- De opvang van kinderen en het educatieve element (voorschoolse educatie) kan van de peuterspeelzalen verschuiven naar de kinderdagverblijven;
- Onderzocht moet worden in hoeverre de gemeente zal moeten blijven faciliteren voor speciale doelgroepen (aangezien kinderopvang voor ouders duurder is dan peuterspeelzaalwerk); vandaar dat het budget vooralsnog maximaal gehalveerd kan worden.
- Belangrijk aandachtspunt is het behoud van opvang in de kleinere kernen;
- Ook zal de kinderopvang flexibeler moeten worden en kunnen inspelen op de doelgroepen.

Maatschappelijk effect:

- De voorschoolse educatie blijft hierbij gewaarborgd. Mogelijk zal een aantal ouders netto meer moeten gaan betalen (er is ook sprake van belastingteruggave).

Aanleiding 2. De gemeentelijke programmabegroting 2013 -2016

In de gemeentelijke programmabegroting 2013-2016 "Scherp aan de wind" is vervolgens door de gemeenteraad vastgelegd dat er behoefte is aan samenhang in de uitvoering van voorschoolse educatie. Dit gaat gepaard met een bezuinigingsopdracht op het peuterspeelzaalwerk. Het volgende is hierin opgenomen:

"Op basis van de ervaringscijfers van 2012, als gevolg van een al ingevoerde hogere eigen bijdrage van de ouders, kan in 2013 een bedrag van € 20.000,- op het peuterspeelzaalbudget worden bespaard. Op de iets langere termijn kan de uitvoering van voorschoolse educatie beter georganiseerd worden door de samenwerking met kinderopvang nadrukkelijker in te zetten."

2013: een bezuiniging van € 20.000,- ,	blijft over € 353.788,-
2014: een bezuiniging van € 90.000,-,	blijft over € 283.788,-
2015: een bezuiniging van € 129.500,-,	blijft over € 244.288,-
2016: een bezuiniging van € 185.000,-,	blijft over € 188.788,-

Toelichting op de notitie

Voordat voor het bovenstaande concrete voorstellen aan u worden voorgelegd, brengen wij in deze notitie de landelijke en gemeentelijke ontwikkelingen rond peuterspeelzaalwerk en kinderopvang in beeld.

Vervolgens geven wij een reactie op de vijf oplossingsrichtingen van de vergaderendagroep. Ten slotte brengen wij in beeld de stand van zaken anno april 2013 betreffende deze raadsopdracht.

Landelijke ontwikkelingen

Wet Oke

Op 1 augustus 2010 is de wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (wet Oke) in werking getreden. Deze wet regelt de harmonisatie van de kwaliteitseisen van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang, in combinatie met de inzet van de voorschoolse educatie. Het VVE beleid is een essentieel onderdeel van de wet Oke. (VVE = Voor- en Voegschoolse Educatie).

De wet Oke is een tussenwet: door deze wet zijn een drietal wetten gewijzigd, namelijk:

- de Wet kinderopvang. De naam van deze wet is ook gewijzigd en heet voortaan Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen (Wko);
- de Wet op het primair onderwijs (Wpo);
- Wet op het Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB).

Doel van de wet Oke

Het doel van de wet Oke is het bevorderen van de ontwikkelingskansen van kinderen. Hierbij worden twee subdoelen onderscheiden:

- het waarborgen van de veilige en stimulerende omgeving van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven;
- de signalering en aanpak van een risico op een taalachterstand in het Nederlands.

Landelijk beleid harmonisatie en VVE

Het kabinet heeft het landelijk beleid harmonisatie en VVE als volgt vertaald in visie en doelstellingen:

- Visie: alle kinderen krijgen de kans om hun talenten te ontwikkelen. Het beheersen van de Nederlandse taal is daarbij essentieel.
- Doel: het streven is dat er voor alle kinderen in Nederland kwalitatief goede opvang is in peuterspeelzalen en kinderopvanginstellingen ter bevordering van de ontwikkelingskansen van kinderen. Alle kinderen die het nodig hebben krijgen voorschoolse educatie aangeboden.
- Streven: peuterspeelzalen en kinderopvang groeien verder naar elkaar toe. De basiskwaliteit hiervan is gegarandeerd.

Er is ruimte voor diversiteit in voorzieningen en keuzevrijheid voor ouders.

Beide voorzieningen zijn financieel toegankelijk voor ouders. Ook het toezichtkader is geharmoniseerd.

Regeerakkoord VVD-PvdA 2012, maatregelen domein kinderopvang

Op 29 oktober 2012 presenteerden VVD en Partij van de Arbeid het regeerakkoord voor de nieuwe kabinetsperiode. Voor gemeenten, burgers, bedrijven en onderwijsinstellingen verandert er veel. Voor de kinderopvang is het volgende opgenomen in het regeerakkoord:

- om de onderlinge afstemming van onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang te optimaliseren wordt de financiering van het peuterspeelzaalwerk onder de Wet Kinderopvang gebracht. Daarbij zal bestaande gemeentelijke financiering worden betrokken. Belemmeringen voor samenwerking zullen op basis van de ervaringen in de nu lopende pilots worden weggenomen. De bestaande minimeisen aan voor- en voegschoolse educatie worden onderdeel van de afspraken. Financieringsstromen stemmen we op elkaar af;
- door extra investeringen in voor- en voegschoolse educatie verbeteren we de kwaliteit en de taalvaardigheid van het personeel;
- de veiligheid van kinderen in de kinderopvang heeft de hoogste prioriteit. Screening van het personeel zal voortdurend plaatsvinden;
- de positie van ouders wordt versterkt. De verschillende klachten- en geschillenregelingen worden gestroomlijnd, zodat ouders bij elke voorziening een beroep kunnen doen op een klachtenfunctionaris/vertrouwenspersoon en een laagdrempelige geschillenregeling;
- het aanbod van voorzieningen dient aan te sluiten bij de wensen van ouders. Met de sector worden afspraken gemaakt over een grotere flexibiliteit in het aanbieden van contracten. Doel is een verbeterde aansluiting tussen gebruikte en betaalde uren. Indien nodig wordt dit wettelijk vastgelegd.

Landelijk: cijfers over deelname aan kinderopvang

Het ministerie van SZW heeft op 5 maart 2013 de cijfers kinderopvang 2012 bekend gemaakt (betreft dus niet de peuterspeelzalen). Landelijk is het gebruik van de kinderopvang in 2012 met 4% gedaald. Gezien het gegeven dat in 2012 diverse gemeenten de peuterspeelzalen onder de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen hebben gebracht (omvorming naar bedrijfsmatige peuteropvang), is de daling feitelijk meer dan 4%.

Opgemerkt moet worden dat de daling in het gebruik groter is geweest bij de lagere inkomens. Vooral de verandering in het aantal uren per kind is groter geweest bij de lagere inkomens vergeleken met de hogere inkomens.

Met behulp van realisatiecijfers over 2012 en begin 2013 wordt door het ministerie van SZW een analyse opgesteld over de terugloop in het gebruik en in hoeverre dit een tijdelijke dan wel structurele doorwerking heeft. De uitkomsten van deze analyse worden gebruikt voor de meerjarenraming bij de Voorjaarsnota en worden tegelijk met de Voorjaarsnota aan de Kamer gestuurd.

29 maart 2013: Partijen unaniem: integrale kindcentra zijn de toekomst!

Nieuwe aanpak

Gemeenten, PO-raad en de brancheorganisaties voor kinderopvang en welzijn pleiten bij het kabinet voor een integratie van kinderopvang, peuterspeelzalen en basisonderwijs voor alle kinderen. In de toekomst moet er een eind komen aan de versnippering in aanbod en financiering van voorzieningen voor kinderen van 0-12 jaar. En zij willen doorpakken met het ontwikkelen van integrale arrangementen. In deze aanpak krijgen alle kinderen de ondersteuning die ze nodig hebben. Uitgangspunt is de doorgaande ontwikkelingslijn. Alle ingewikkelde kwaliteitseisen voor opvang, onderwijs en zorg worden op elkaar afgestemd. Ook wet- en regelgeving, financiering en bestuurlijke rolverdeling moet dusdanig worden ingericht dat lokale initiatieven mogelijk worden gemaakt en worden gekatalyseerd.

Het maatschappelijk rendement van sluitende arrangementen voor kinderen

Niet ieder kind krijgt van huis uit positieve ontwikkelingsimpulsen. Kinderopvang, onderwijs en welzijn kunnen met gezamenlijke preventieve aanpakken gericht op kind en omgeving ontwikkelingsachterstanden voorkomen.

- het kind heeft er recht op;
- de samenleving vraagt het;
- de wetenschap bevestigt dit.

Gratis dagdelen

De partijen pleiten voor het gratis beschikbaar stellen van minimaal twee dagdelen opvang voor alle peuters, ongeacht of ouders werken of niet, een *ontwikkelrecht* voor alle peuters. Voor de peuters die het nodig hebben moeten vier dagdelen beschikbaar komen.

Samenwerken met gemeente en partners

Partijen werken samen met de gemeente, die als regievoerder van VVE en de taken rondom welzijn, passend onderwijs en de wet jeugd straks meer verantwoordelijkheid krijgt om deze kinderen te bereiken en hen en hun ouders stimuleren.

Bezuinigingsgevolgen

Alle partijen maken zich zorgen over de sterke afname van het aanbod kinderopvang en peuterspeelzaalwerk door de rijks- en gemeentelijke bezuinigingen. Zij sporen het kabinet aan om snel maatregelen te treffen voor de korte termijn. Voor de langere termijn is het voorstel om de "stip op de horizon" uit te werken. In de toekomst moet zo ook een einde komen aan de conjunctuurgevoeligheid van de opvangvoorzieningen.

Voor nadere informatie wordt verwezen naar de *Position Paper Kinderopvang-Onderwijs-Welzijn van 29 maart 2013*.

Gemeentelijke ontwikkelingen

Aantal locaties voor peuterspeelzalen en kinderdagverblijven

De gemeente Oude IJsselstreek kent negen locaties voor gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk:

- Gendringen: peuterspeelzaal Bambino met 4 groepen van maximaal 16 peuters;
- Ulft: peuterspeelzaal Pinkeltje met 4 groepen van maximaal 16 peuters
- Breedenbroek: peuterspeelzaal de Broekies met 1 groep van 7 peuters
- Etten: peuterspeelzaal 't Gruthuuske met 1 groep van 7 kinderen
- Terborg: peuterspeelzaal de Ukkepekuk met 4 groepen van maximaal 16 peuters
- Silvolde: peuterspeelzaal de Cocon met 4 groepen van maximaal 16 peuters
- Varsseveld: peuterspeelzaal Hummeltje Tummeltje met 4 groepen van maximaal 16 peuters
- Sinderen: peuterspeelzaal Repelsteeltje met 1 groep van 10 kinderen
- Heelweg: peuterspeelzaal Hupsakee met 1 groep van 12 peuters

De grotere peuterspeelzaallocaties in Gendringen, Ulft, Terborg, Silvolde en Varsseveld zijn aangewezen en geregistreerd als VVE-locatie.

Conform de landelijke trend daalt het aantal peuters dat deelneemt zodanig, dat er naar verwachting na de zomervakantie 4 groepen gaan sluiten. In Etten dreigt de deelname zo laag te worden, dat de pedagogische kwaliteit niet meer gegarandeerd kan worden.

Daarnaast zijn er acht locaties voor bedrijfsmatige kinderopvang (twee in Gendringen, twee in Ulft, één in Terborg, Silvolde, Varsseveld. Een negende locatie voor kinderopvang zal in mei 2013 zijn deuren openen (Varsseveld).

Twee locaties voor kinderopvang (Juut en Co in Ulft) zijn op eigen verzoek geregistreerd als VVE-locatie.

De Gemeente Oude IJsselstreek heeft het peuterspeelzaalwerk altijd, als een belangrijke basis voor kinderen de ontwikkeling van kinderen, bekostigd. Ook het basisonderwijs ervaart het peuterspeelzaalwerk als een goede voorbereiding voor het leren op school.

De ontvankelijkheid van kinderen en ouders voor ontwikkelingsstimulering is vóór het vierde levensjaar het grootst. Kinderen zijn in deze tijd het meest gevoelig voor het aanleren van taal. Peuterspeelzalen, maar ook kinderdagverblijven, kunnen ouders ondersteunen in deze belangrijke fase in het leven van hun kind. Een voorschoolse voorziening zou dus voor alle peuters beschikbaar moeten zijn. Dus ook voor die peuters die op dit moment niet bereikt worden.

Onderwijsontwikkelingen in relatie tot de krimp

De gemeente Oude IJsselstreek heeft te maken met de Krimp, die als eerste zichtbaar wordt aan de onderkant, de jongste inwoners. Het aantal peuters in de leeftijdsgroep 2enhalf tot 4 jaar is van 631 in 2008 gedaald naar 563 peuters in 2012.

De gemeente en de schoolbesturen buigen zich momenteel over dit vraagstuk: wat betekent de krimp voor:

- het onderwijs in het algemeen;
- de kwaliteit van het onderwijs;
- het passend onderwijs;
- de onderwijshuisvesting;
- de doorgaande leerlijn van voorschool naar basisschool;
- Brede Schoolontwikkeling

De afstemming de voorschoolse voorziening (pedagogische en educatieve kwaliteit, de doorgaande leerlijn met het basisonderwijs, de huisvesting) wordt bij dit vraagstuk betrokken.

Samenhang op gemeentelijk niveau, notitie peuterspeelzaalwerk 2012

Het college heeft op 25 oktober 2011 haar uitgangspunten, zoals deze zijn verwoord in de gemeentelijke notitie peuterspeelzaalwerk 2011, als volgt vastgesteld:

- het gesubsidieerde peuterspeelzaalwerk blijft voorlopig als basisvoorziening behouden:
 - op basis van 40 weken per jaar en openstelling van maximaal 3,5 uur per dagdeel;
 - op basis van een vaste ouderbijdrage per maand voor 2 dagdelen per week (11 maanden);
- deelname aan de (bedrijfsmatige) peutergroepen binnen de kinderopvang wordt gestimuleerd boven deelname aan het gesubsidieerde peuterspeelzaalwerk.
- peuteropvang binnen de kinderopvang wordt gezien als een voorliggende voorziening vóór het peuterspeelzaalwerk. Ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag (houdt verband met werk) kunnen hier namelijk gebruik van maken. Daarmee wordt de druk op het peuterspeelzaalwerk, en daarmee op de gemeentelijke subsidie, verminderd. Harmonisatie van de voorzieningen wordt hierdoor op een natuurlijke wijze gestimuleerd;
- voor die ouders, die ondanks dat zij van deze voorliggende voorziening gebruik kunnen maken, toch kiezen voor de gesubsidieerde peuterspeelzaal, wordt een hogere ouderbijdrage peuterspeelzaalwerk vastgesteld (namelijk 150% van het vastgestelde tarief);
- voor de bekostiging van peuterspeelzaalwerk gebruik maken van het gemeentelijk budget peuterspeelzaalbeleid (het budget "kwaliteitsimpuls peuterspeelzaalwerk" is binnen de gemeente wegbezuinigd) en een deel van de jaarlijkse specifieke uitkering OAB van het rijk;
- voor de samenwerking en harmonisatie van de peuterspeelzalen en kinderdagverblijven rekening houden met:
 - de uitgangspunten voor keuzevrijheid van ouders;
 - de betaalbaarheid van de voorzieningen voor alle ouders;
 - de diversiteit in de uitvoering;
 - de bereikbaarheid van de voorzieningen, of ouders nu werken of niet;
 - harmonisatie stapsgewijs verder invoeren met inachtneming van de mogelijkheden van de betrokken voorschoolse organisaties, de grootte van de voorzieningen en het kostenaspect;
 - alle kinderdagverblijven stimuleren om actief te zijn in de bestrijding van onderwijs achterstanden en om VVE aan te bieden;
- alle peuterspeelzalen zijn actief in de bestrijding van onderwijs achterstanden en bieden VVE aan;
- de kinderopvangorganisaties en peuterspeelzalen stimuleren tot het ontwikkelen van initiatieven voor verdere samenwerking en harmonisatie van de voorschoolse voorzieningen.

Onderwijs Achterstanden Beleid Oude IJsselstreek (OAB 2010 - 2014)

De gemeenteraad heeft op 30 september 2010 besloten de kaders genoemd in het gemeentelijk plan Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB) 2006-2010, de jaren 2011-2014 voort te zetten.

Om de gestelde doelstellingen in dit gemeentelijk OAB-plan te bereiken, ontvangt de Gemeente Oude IJsselstreek jaarlijks een specifieke uitkering van het rijk.

In de LEA-stuurgroep (waarin zijn vertegenwoordigd de schoolbesturen en besturen van voorschoolse instellingen Kinderopvang Humanitas (peuterspeelzalen en kinderopvang), Juut en Co kinderopvang, Zonnekinderen kinderopvang, de Vlinder kinderopvang, Yunio JGZ, Bibliotheek Achterhoekse Poort, Fidessa Welzijn en GGD Noord en Oost Gelderland) worden de afspraken rond het OAB (en VVE) vastgelegd.

Het gemeentelijke OAB-plan vertaalt zich naar diverse VVE-activiteiten, die binnen de peuterspeelzalen en de kinderdagverblijven worden uitgevoerd. Deze activiteiten worden beschreven in het gemeentelijke VVE-uitvoeringsplan "Woorden, schat!".

De peuterspeelzalen en de kinderdagverblijven besteden aandacht aan de educatieve ontwikkeling van de peuters. Een aantal voorbeelden:

- het VVE-programma "Startblokken", waarmee de peuterspeelzalen en (een aantal) kinderdagverblijven werken, sluit aan bij het programma Basisontwikkeling dat de basisscholen gebruiken;
- om de taalontwikkeling van de kinderen te volgen wordt bij de driejarigen van de voorschoolse voorzieningen de peutertaaltoets afgenomen (voor de rapportage monitor OAB);
- peuters met een (verwachte) taalontwikkelingwachtstand (de "doelgroepeuters") gaan twee gratis extra dagdelen naar de peuterspeelzaal (minimaal 10 uur per week). Er zijn in dat geval standaard twee gediplomeerde medewerkers in de groep. De indicering vindt in eerste instantie plaats door Yunico JGZ en in tweede instantie door de pedagogisch medewerkers van de peuterspeelzaal (op basis van observatie);
- het taalstimuleringsproject "Boekenpret" wordt aangeboden op alle peuterspeelzalen en kinderdagverblijven;
- alle peuterspeelzalen en kinderdagverblijven werken met het overdrachtsformulier, dat na toestemming van de ouders wordt doorgestuurd naar de basisschool waar de peuter zijn "loopbaan" vervolgt.

Door bovengenoemde inspanningen waarborgen we de doorgaande leerlijn naar het basisonderwijs.

Toezicht en handhaving

Landelijk Register Kinderopvang en Peuterspeelzalen (LRKP)

De Wko schrijft voor dat alle peuterspeelzalen en kinderdagverblijven geregistreerd moeten zijn in het LRKP. (www.landelijkregisterkinderopvang.nl).

Voor de kinderdagverblijven geldt dat als deze geregistreerd zijn, de (werkende) ouders aanspraak kunnen maken op kinderopvangtoeslag.

Dit geldt niet voor de peuterspeelzalen. Voor peuterspeelzalen hebben ouders geen recht op kinderopvangtoeslag.

Toezicht door GGD

De toezichthouder van de GGD voert in opdracht van gemeenten jaarlijks een inspectie uit op de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen, en wel op de volgende domeinen:

0. Kinderopvang in de zin van de wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen

1. Ouders
2. Personeel
3. Veiligheid en gezondheid
4. Accommodatie en inrichting
5. Groepsgrootte en beroepskracht-kind-ratio
6. Pedagogisch beleid
7. Klachten

(8. Indien er sprake is van een VVE-locatie: Voorschoolse educatie)

Van de inspecties stelt de GGD een inspectierapport op. De inspectierapporten zijn openbaar en terug te vinden op de site van bovenstaand landelijk register.

Handhaving door gemeente

Indien uit het inspectierapport blijkt dat de voorschoolse voorziening niet aan de wettelijke eisen voldoet, dan treedt de gemeente handhavend op. Daartoe heeft de gemeente de *Beleidsregel Handhavingprotocol kwaliteit kinderopvang en peuterspeelzalen 2012* vastgesteld.

Jaarrapport kinderopvang

Jaarlijks stelt de gemeente een *jaarrapport kinderopvang* op over het toezicht en de handhaving van het voorgaande kalenderjaar en stuurt dit rapport naar de onderwijsinspectie en naar de gemeenteraad.

Status A

De gemeente oude IJsselstreek heeft van de onderwijsinspectie de A-status voor toezicht en handhaving gekregen op het naleven van de wettelijke eisen voor kinderopvang. Dit betekent dat de gemeente Oude IJsselstreek voldoet aan het naleven van haar wettelijke taak om toe te zien op de kwaliteit van kinderopvang en peuterspeelzalen. Er is bijvoorbeeld gecontroleerd of alle locaties zijn bezocht, hoeveel nadere onderzoeken er zijn geweest en of de gemeente ook werkelijk heeft gehandhaafd.

Toezicht door de onderwijsinspectie

De onderwijsinspectie houdt tevens toezicht op de kwaliteit van het onderwijs en daarmee ook op het Onderwijs Achterstanden Beleid.

Zo heeft de onderwijsinspectie vastgelegd welke programma's voor Voor- en Voorschoolse Educatie (VVE) officieel erkend, goedgekeurd zijn. Het VVE-programma Startblokken, waarmee binnen onze gemeente gewerkt wordt, behoort tot één van de officieel erkende, goedgekeurde VVE-programma's. De pedagogisch medewerkers zijn hiervoor geschoold.

VVE-bestandsopname

De onderwijsinspectie heeft in het najaar 2012 een inspectie uitgevoerd om te beoordelen hoe VVE in onze gemeente wordt uitgevoerd. Daartoe zijn de peuterspeelzaal de Cocon en basisschool de Plakkenberg in Silvolde bezocht en peuterspeelzaal Pinkeltje en basisschool de Dobbelsteen in Ulf. Ook heeft zij een onderzoek uitgevoerd bij de afdeling Onderwijs van de gemeente. In oktober 2012 hebben wij daarvan het rapport ontvangen. De resultaten zijn voldoende, maar kunnen op een aantal onderdelen verbeterd worden. Via de LEA en samen met de VVE-werkgroep worden plannen opgesteld ter verbetering.

Of en op welke wijze de onderwijsinspectie een vervolg geeft aan deze inspecties is nog niet bekend.

Gemeentelijke rapportage monitor Onderwijs Achterstanden Beleid (OAB)

Jaarlijks, peildatum 1 oktober, wordt er een rapportage OAB-monitor opgesteld. De monitor verschaft ons inzicht in hoe de taalbeheersing van onze kinderen zich ontwikkelt. Op 22 januari 2013 hebben we de laatste rapportage peildatum oktober 2012 ontvangen.

De monitoranalyse is gebaseerd op de informatie van alle voorschoolse instellingen, scholen en Yunio JGZ, zodat we kunnen spreken van een volledig beeld van de opbrengsten binnen de Gemeente Oude IJsselstreek.

Deelnamecijfers peuters aan de voorschoolse voorzieningen

In onderstaande tabel de deelnamecijfers van de peuters in de leeftijd tussen 2-en-half tot 4 jaar aan de voorschoolse voorzieningen

	<u>1-10-2008</u>	<u>1-10-2009</u>	<u>1-10-2010</u>	<u>1-10-2011</u>	<u>1-10-2012</u>
Aantal 2,5 -4 jarigen in de Gemeente Oude IJsselstreek	631 (= 100%)	609 (= 100%)	601 (= 100%)	598 (100%)	563 (100%)
Aantal kinderen in een kinderdagverblijf	151 (= 24%)	159 (= 26%)	201 (= 33%)	188 ((31,5%)	194 (34,5%)
Aantal kinderen in een peuterspeelzaal	408 (= 65%)	373 (= 61%)	350 (= 58%)	334 (56%)	276 (49%)
Aantal kinderen van wie bekend is dat ze naar opvang (elders) of medisch kdv gaan				2 (0,5%)	19 (3,5%)
Totaal aantal kinderen in een voorziening	559 (= 89%)	532 (= 87%)	551 (= 92%)	524 (88%)	489 (87%)
Aantal kinderen die niet of waarvan niet bekend is of ze naar kinderopvang/peuterspeelzaal gaan	72 (= 11%)	77 (= 13%)	50 (= 8%)	74 (12%)	74(= 13%)
Daarvan behoort tot de doelgroep VVE				10 peuters	6 peuters
Daarvan behoort <i>niet</i> tot de doelgroep (met een (verwachte) taalontwikkelingsachterstand					67 peuters
Van de peuters die geen voorschool bezoeken zijn inmiddels gestart/starten binnenkort					9 peuters
Gaat naar gastouder/oma-opa					3 peuters
Geen psz /kdv wegens bijzondere omstandigheden, zoals bijv. tijdelijk woonachtig in gemeente, / tijdelijk woonachtig elders / verhuisd					9 peuters

Conclusies:

- Het aantal kinderen in de leeftijd 2-en-half tot 4 jaar dat een voorschoolse voorziening bezoekt is groot, 87%, maar de trend dat bijna alle kinderen een voorschoolse instelling bezoeken is doorbroken. De deelname neemt ten opzichte van de afgelopen jaren af (92% in 2010, 89,5% in 2011).
- De afname heeft geen invloed op het bereik van doelgroepeuters. We bereikten 6 doelgroepeuters niet, in 2011 waren dat er 10. Daarmee lijkt onze aanpak van toeleiding doelgroepeuters naar een voorschoolse voorziening zijn vruchten af te werpen.

Daarnaast:

Er zijn 31 peuters die 2 extra gratis dagdelen op de peuterspeelzaal krijgen aangeboden. Dit aantal is lager dan 2011 (54). Naar verwachting heeft dit te maken met de lagere instroom van peuters naar peuterspeelzaal;

- Alle peuterspeelzalen en een aantal kinderdagverblijven hebben een ontwikkelingsgericht aanbod voor doelgroepkinderen (Startblokken);
- Scores peutertaaltoets:
- Opvallend is dat, evenals de afgelopen jaren, de gemiddelde scores voor de peutertaaltoets 'Taal voor peuters' beduidend hoger liggen dan het landelijk gemiddelde, namelijk:
- 80% van de peuters scoort boven het landelijk gemiddelde;
- 9% van de peuters scoort onder het landelijk gemiddelde;
- Op taalgebied is bij de kinderen een verbetering te constateren.

Voorlopig continueren wij het gevolgde beleid, maar wij houden de daling van de toeleiding van peuters naar voorschoolse voorzieningen nauwlettend in de gaten.

Ouderbijdragen bij de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen

Ouderbijdragen bij de kinderdagverblijven

De exploitatie van de bedrijfsmatige kinderopvang wordt bekostigd door de ouderbijdragen en de kinderopvangtoeslag van de belastingdienst.

Vaststelling van de ouderbijdrage

De kinderopvang werkt met uurtarieven. Iedere kinderopvangorganisatie bepaalt zelf de hoogte van het uurtarief. De uurtarieven verschillen dan ook per organisatie en liggen tussen de € 6,40 en € 7,55 per uur (daarin zitten ook verschillen in aanbidding van het aantal weken per jaar (52, of 46 of 40) en uren per week (7, 10 of 11).

De (werkende) ouders betalen de ouderbijdrage aan de kinderopvangorganisatie en ontvangen van de belastingdienst een inkomenafhankelijke kinderopvangtoeslag (zelfde principe als de huurtoeslag).

Let op! Op basis van het uurtarief van € 6,46 (in 2013) wordt de hoogte van de kinderopvangtoeslag berekend. Ligt het uurtarief boven de € 6,46, dan berekent de belastingdienst over het bedrag boven die € 6,46 geen kinderopvangtoeslag. Ouders moeten dit stukje volledig zelf betalen.

Het maximaal af te nemen uren kinderopvang is afhankelijk van het aantal uren dat de minst werkende ouder. Dit betekent dat de minst werkende ouder een dienstverband van minimaal 8 uur in de week moet hebben om voor kinderopvangtoeslag voor 11 uur kinderopvang per week in aanmerking te komen.

Hogere ouderbijdragen bij de kinderopvang in 2012 en 2013

In 2012 en ook in 2013 heeft de landelijke overheid de kinderopvangtoeslag verlaagd.

Dit betekent voor de ouders dat de netto ouderbijdrage in 2012 en 2013 omhoog is gegaan. Uit de landelijke cijfers 2012 van het ministerie van SZW blijkt dat vooral de lagere inkomens minder gebruik hebben gemaakt van de kinderopvang.

Ouderbijdrage peuterspeelzalen

De exploitatie van de peuterspeelzalen wordt bekostigd uit de ouderbijdragen en de gemeentelijke subsidie.

De ouderbijdragen bij de peuterspeelzalen worden in overleg tussen de peuterspeelzaalinstelling en gemeente vastgesteld. De hoogte van de ouderbijdrage heeft een direct verband met de hoogte van de gemeentelijke subsidie: hoe hoger de gemeentelijke subsidie, des te lager kan de ouderbijdrage worden vastgesteld en andersom.

Uitgangspunt gemeente Oude IJsselstreek

De gemeente wil de deelname aan de (bedrijfsmatige) peutergroepen binnen de kinderopvang stimuleren boven deelname aan het gesubsidieerde peuterspeelzaalwerk. De kinderopvang wordt namelijk gezien als een *voorliggende voorziening* vóór het peuterspeelzaalwerk.

Ouders die recht hebben op kinderopvangtoeslag kunnen ook gebruik maken van de peutergroepen binnen de bedrijfsmatige kinderopvang. Daarmee wordt de druk op het peuterspeelzaalwerk, en daarmee op de gemeentelijke subsidie, verminderd. De gemeente verwacht hiermee de harmonisatie van de voorzieningen op een natuurlijke wijze te stimuleren.

Hiertoe is per 1 april 2012 is het nieuwe tarievenstelsel peuterspeelzalen in werking getreden. Dit betekent:

- € 90,-- *per maand* (11 maanden per jaar) voor die ouders, die ook van de voorliggende voorziening van de (bedrijfsmatige) peutergroepen binnen de kinderopvang gebruik kunnen maken.
- € 60,-- *per maand* (11 maanden per jaar) voor die ouders, die *geen* recht hebben op kinderopvangtoeslag. Indien de minst werkende ouder een urencontract heeft van minder dan 8 uur per week, dan komen de ouders ook voor dit tarief in aanmerking (zie ook bij ouderbijdrage bedrijfsmatige kinderopvang).

(daarnaast kent de Gemeente Oude IJsselstreek het tarief van € 20,-- per maand voor ouders met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen. Deze regeling komt voort uit het gemeentelijk Onderwijs Achterstanden Beleid.

De gevolgen van dit nieuwe tarievenstelsel:

- de deelname aan het peuterspeelzalen is terug gelopen. Deze trend zet zich in 2013 door;
- de verwachting dat ouders overstappen naar de bedrijfmatige kinderopvang is slechts gedeeltelijk gerealiseerd.
- slechts 20% van de ouders betaalt de ouderbijdrage van € 60,--, 80% van de ouders betaalt het tarief van € 90,--;
- er is minder non-bereikbaar onder de doelgroeppeuters. Toeleiding van doelgroeppeuters naar de peuterspeelzaal via Yunico JGZ loopt naar tevredenheid.

Hoe verklaren we deze gevolgen:

We vermoeden:

- dat de huidige recessie debet is aan de afname van deelname aan voorschoolse voorzieningen: Ook in de kinderopvang loopt de deelname terug. De kinderopvang merkt bijvoorbeeld dat ouders bij werkloosheid (waardoor geen recht meer hebben op kinderopvangtoeslag) hun peuter niet van het kinderdagverblijf overplaatsen naar de peuterspeelzaal, maar hun peuter thuis houden;
- dat het huidige tarievenstelsel peuterspeelzalen als lastig, onduidelijk, moeilijk wordt ervaren, ondanks informatie via Yunico JGZ (consultatiebureau), ondanks informatie via verschillende kanalen;
- dat ouders die recht zouden hebben op het tarief van € 60,--, het als een drempel ervaren om daarvoor bij de gemeente een aanvraag in te dienen;
- dat de peuterspeelzaal met de ouderbijdrage van € 90,-- voor een groep ouders uiteindelijk goedkoper is dan de ouderbijdrage bij de kinderopvang;
- dat er onbekendheid is over de kinderopvang (negatieve beeldvorming);
- tevens is de krimp debet is aan de afname van deelname aan voorschoolse voorzieningen.

Waarom is bij peuterspeelzalen niet gekozen voor inkomensafhankelijke ouderbijdrage-tarieven?

In het kader van de bezuinigingsopdracht is niet gekozen voor inkomensafhankelijke ouderbijdragen, want dit zou betekenen dat:

- voor peuterspeelzalen de inkomsten uit ouderbijdragen gaan dalen;
- daarmee de druk op gemeentelijke subsidie gaat toenemen.

Marktpartijen peuteropvang

Omvorming van de peuterspeelzalen naar peuteropvang betekent dat ouders niet alleen zijn aangewezen zijn op de peuteropvang van Kinderopvang Humanitas. Er zijn binnen de gemeentegrenzen nog drie marktpartijen die peuteropvang onder de Wko aanbieden, namelijk:

- Juut en Co (Ulft)
- Kinderopvang de Vlinder (Gendringen)
- Zonnekinderen (Varsseveld) per 13 mei 2013.

De marktpartijen werken verschillend op de volgende terreinen:

- verschil in contracten (1 dagdeel van 5 uur per week; 2 dagdelen van 5 uur per week, of anderszins)
- verschil in uurtarieven
- verschil in flexibiliteit

Het aantal kindplaatsen dat de gemeente inkoop is afhankelijk van het aantal ouders (dat geen recht heeft op kinderopvangtoeslag) dat zich bij de betreffende marktpartij voor peuteropvang aanmeldt.

De gemeente zal een keuze moeten maken:

- in principe kan de gemeente bij vier marktpartijen kindplaatsen inkopen;
- of kan zich na aanbesteding beperken tot één goedkoopste aanbieder;
- of werkt met een maximum bijdrage per peuterplaats.

Landelijk zien we dat kinderopvang als gevolg daarvan onder druk staat en marktpartijen “omvallen”.

De organisaties werken op VVE-gebied op een gelijksoortige manier. De overheid verwacht dat doelgroeppeuters minimaal 10 uur per week VVE krijgt aangeboden.

De gemeente zal ook een keus moeten maken wat betreft de inkoop van extra VVE-dagdelen:

- gezien de ruimere openingstijden van peuteropvang van 5 uur per dagdeel: kiezen we om nog twee, dan wel één extra dagdeel per week in te kopen?

Financiering voorschoolse voorzieningen – VVE peuterspeelzalen 2013 - 2016

Kalenderjaar 2013

De peuterspeelzalen blijven in 2013 als basisvoorziening bestaan. Met de inkomsten uit ouderbijdragen en de (lagere) gemeentelijke subsidie (reguliere en OAB-subsidie) gaat Kinderopvang Humanitas er voorsnog van uit dat ze de exploitatie kostendekkend kan houden.

Zij ziet echter in 2013 wel een verdere terugloop van het aantal peuters. Dit betekent dat de vaste lasten (huisvesting en personeelslasten) gelijk blijven, maar de inkomsten uit ouderbijdragen verder gaan afnemen.

Kalenderjaar 2014 bij continueren subsidiëren peuterspeelzalen

Voorsnog gaan we er vanuit dat de peuterspeelzalen kalenderjaar 2014, ondanks de bezuiniging op het gemeentelijk budget peuterspeelzalen, maar door verschuivingen in de besteding van de specifieke uitkering Onderwijs Achterstanden Beleid, nog kostendekkend geëxploiteerd kunnen worden.

Sluiting van de kleine locaties (Heelweg, Breedenbroek, Etten en Sinderen) levert jaarlijks een besparing aan vaste lasten op € 25.000,-- .

Peuterspeelzaal	gemeentelijk subsidie	spec.uitkering Onderwijs Achterstanden Beleid	totaal subsidiebudget	
kalenderjaar 2014: voortzetting conform 2012, maar mogelijk andere verdeling van OAB-uitkering	€ 280.000	€ 177.000	€ 457.000	past naar verwachting binnen begroting 2014
kalenderjaar 2014: idem, maar sluiting kleine locaties (besparing op huisvestingskosten)	€ 253.000	€ 177.000	€ 430.000	past naar verwachting binnen begroting 2014

Kalenderjaar 2014 bij inkoop peuterplaatsen peuteropvang

Indien per 2014 de omvorming naar peuteropvang onder de Wko gerealiseerd zou worden, dan verwachten we een verlaging op de gemeentelijke uitgaven. Uitgangspunt is dat 40 % van de ouders niet werkt en dus geen recht heeft op kinderopvangtoeslag. Voor die groep peuters koopt de Gemeente Oude IJsselstreek dan kindplaatsen in.

Peuteropvang 2x5 uur per week, 40 weken	Inkoop peuterplaatsen	Inkoop VVE-peuterplaatsen	Totale uitgaven	
Kalenderjaar 2014	€ 196.486	186.900	383.386	Past ruim binnen de begroting 2014
Kalenderjaar 2015	€ 196.486	zodra hoogte specifieke uitkering OAB bekend is, komt er duidelijkheid	383.386 ?	zodra hoogte specifieke uitkering OAB bekend is, komt er duidelijkheid
Kalender 2016	€ 196.486	idem	383.386 ?	idem

Kalenderjaar 2015/2016

In 2015 neemt de gemeentelijke subsidie verder af. Het is nog onduidelijk wat de hoogte van de specifieke uitkering Onderwijs Achterstanden dan zal zijn. Daarnaast is over de uitwerking van het landelijke regeerakkoord, over financiering van het peuterspeelzaalwerk onder de Wet kinderopvang, nog niets bekend.

kalenderjaar 2015:	€ 244.288	zodra hoogte specifieke uitkering OAB bekend is, komt er duidelijkheid	?	zodra hoogte specifieke uitkering OAB bekend is, komt er duidelijkheid
kalenderjaar 2016:	€ 188.788	idem	?	idem

Peuteropvang voor Gemeente Oude IJsselstreek goedkoper, ook voor de ouders?

De omvorming van peuterspeelzalen van Kinderopvang Humanitas naar peuteropvang zal afhankelijk van het inkomen van de ouders leiden tot lagere dan wel hogere kosten.

Reacties op de mogelijke oplossingsrichtingen van de gemeenteraad

De vergaderendagroep denkt aan een vijftal oplossingsrichtingen om structureel een bezuiniging van € 185.000 op het budget peuterspeelzalen te realiseren.

Met inachtneming van de informatie in deze notitie volgt hieronder een reactie op die oplossingsrichtingen.

De uitvoering van voorschoolse educatie kan slimmer georganiseerd worden door de samenwerking met kinderopvang nog nadrukkelijker in te zetten.

De samenwerking met kinderopvang op het gebied van voorschoolse educatie is al ingezet. Praktisch gezien kan nog een volgende efficiëncyslag worden gemaakt. Dit kan door de peuterspeelzalen van Kinderopvang Humanitas om te vormen tot bedrijfsmatige peuteropvang onder de Wet kinderopvang. Daarbij moeten we de volgende zaken in acht nemen:

- subsidieverstrekking aan Kinderopvang Humanitas vervalt;
- een gemeente mag geen bedrijfsmatige kinderopvang subsidiëren, maar kan wel kindplaatsen inkopen;
- gemeente kan kindplaatsen inkopen voor die peuters, wiens ouders geen recht hebben op kinderopvangtoeslag. Daartoe moet de gemeente een budget peuteropvang beschikbaar houden. De hoogte van de gemeentelijke bijdrage is afhankelijk van het aantal niet-werkende ouders. In recessietijd zal deze groep groter zijn en zal er meer druk staan op het gemeentelijk budget peuteropvang;
- de gemeente zal een keuze moeten maken:
 - in principe kan de gemeente bij vier marktpartijen kindplaatsen inkopen;
 - of kan zich na aanbesteding beperken tot één goedkoopste aanbieder;
 - of werkt met een maximum bijdrage per peuterplaats.
- nadere uitkristallisatie van de omvang van de peuteropvang met de financiële consequenties (2 x 3,5 uur per week? Of 2 x 5 uur per week? Of 2 x 5,5 uur per week? 40 weken? Of 46 weken? Of 52 weken per jaar?); Of overlaten aan de markt?
- de gemeente zal ook een keus moeten maken wat betreft de inkoop van extra VVE-dagdelen: kopen we twee of één extra dagdeel per week in.
- De gemeente dient vast te leggen wie de verantwoordelijke partij wordt voor indicering (wel of geen recht op kinderopvangtoeslag). De kinderopvangorganisatie kan deze taak op zich nemen. Controle vindt dan plaats via jaarrekening van de kinderopvangorganisatie door de accountant;
- de gemeente moet een ouderbijdragetarief vaststellen voor de ouders voor wie zij een kindplaats inkoopt (inkomensafhankelijk of vast?). Daarbij ook rekening houden hoe de betaling van ouderbijdrage georganiseerd moet worden (voorkeur betaling rechtstreeks aan de kinderopvangorganisatie);

De opvang van kinderen en het educatieve element (voorschoolse educatie) kan van de peuterspeelzalen verschuiven naar de kinderdagverblijven.

- De pedagogisch medewerkers bij alle negen peuterspeelzalen zijn VVE-geschoold. Bij omvorming naar peuteropvang wordt het educatieve element daar naar toe verschoven.
- Opvang van kinderen en het educatieve element vindt ook nu al plaats bij een deel van de kinderdagverblijven.

Onderzocht moet worden in hoeverre de gemeente zal moeten blijven faciliteren voor speciale doelgroepen (aangezien kinderopvang voor ouders duurder is dan peuterspeelzaalwerk), vandaar dat het budget vooralsnog maximaal gehalveerd kan worden.

- De landelijke overheid stelt de tabel kinderopvangtoeslag vast, en daarmee ook de inkomensafhankelijke ouderbijdrage. De gemeente heeft hier geen invloed op.
- De landelijke overheid en de gemeente streven naar 100% bereik van voorschoolse educatie. Maar door de verhoging van de ouderbijdrage door die landelijk vastgestelde ouderbijdragentarieven (dus door de korting op de kinderopvangtoeslag) is 100%-bereik niet haalbaar.
- Uit de informatie van het ministerie van SZW blijkt dat lagere inkomens in 2012 minder gebruik maken van kinderopvang.
- Moet/kan de gemeente de lagere inkomens financieel tegemoet komen ten behoeve van het 100% bereik zonder dat sprake is van subsidiëren van een marktpartij?

Belangrijk aandachtspunt is het behoud van opvang in de kleinere kernen.

- De gemeente kan via subsidieverstrekking invloed uitoefenen op de locaties waar peuterspeelzaalwerk plaatsvindt. Instandhouding van de kleine peuterspeelzalen betekent op dit moment € 25.000,-- extra kosten en daarmee € 25.000 meer subsidie.
- Bij omvorming naar peuteropvang bepaalt de marktpartij of peuteropvang in de kleine kernen rendabel is en voortgezet, dan wel onrendabel is en gesloten wordt.
- Aansluiten bij de gemeentelijke huisvestingsontwikkelingen in relatie tot de krimp.

Ook zal de kinderopvang flexibeler moeten worden en kunnen inspelen op deze doelgroepen.

- De ene kinderopvangorganisatie biedt flexibeler en goedkoper opvang aan dan de andere organisatie. de gemeente kan hier enige invloed uitoefenen door een keuze moeten maken:
 - in principe kan de gemeente bij vier marktpartijen kindplaatsen inkopen;
 - of kan zich na aanbesteding beperken tot één goedkoopste aanbieder;
 - rekening houdend met gemeentelijke/landelijke doelen rond doorgaande leerlijn/ontwikkeling van integrale arrangementen;
 - of werkt met een maximum bijdrage per peuterplaats.

Stand anno april 2013

A.

Met de huidige aanbieder, Kinderopvang Humanitas, zijn we momenteel in gesprek om te kijken naar de omvorming van peuterspeelzalen naar bedrijfsmatige peuteropvang onder de Wet kinderopvang:

- de kwaliteit van voorziening is gewaarborgd door de landelijke wetgeving;
- de kwaliteit van de VVE is naar verwachting ook gewaarborgd.
- financiële gevolgen voor de ouders: de landelijke overheid stelt de inkomensafhankelijke ouderbijdragetabel op.
- streven naar 100% bereik van peuters. Gezien de landelijke cijfers 2012 van het ministerie van SZW en de naar verwachting nog hogere ouderbijdragen voor de kinderopvang in 2014, is er een redelijke kans dat deelname verder afneemt;
- daarbij is de hoogte van de uurtarieven die de marktpartijen hanteren ook van grote invloed. Binnen onze gemeente hanteren marktpartijen grote verschillen in die uurtarieven;
- financiële consequenties voor gemeente: omvorming naar peuteropvang leidt tot lagere uitgaven voor de gemeente.
Het is niet in te schatten of aan de opgelegde bezuinigingsopdracht van 2015 en 2016 kan worden voldaan. Dit is mede afhankelijk van de hoogte van de specifieke OAB-uitkering;
- de krimp: welke consequenties heeft de krimp voor de peuterspeelzalen-peuteropvang-kinderopvang (leegstand / betaalbaarheid / sluiting / de kleine kernen / afstemming met het basisonderwijs)?
Landelijk zien we dat kinderopvang als gevolg daarvan onder druk staat en marktpartijen "omvallen";
- de gemeente kan uitoefenen bij het gesubsidieerd peuterspeelzaalwerk, en minder op peuteropvang onder de Wko.
- de instandhouding van peuteropvang in de kleine kernen;

B.

Daarnaast zullen we het gesprek aangaan met de andere kinderopvangaanbieders.

C.

Wij volgen de landelijke ontwikkelingen nauwlettend:

- de ontwikkelingen om de financiering van het peuterspeelzaalwerk onder de Wet kinderopvang te brengen,
- waarbij de bestaande gemeentelijke financiering wordt betrokken (worden er middelen uit het gemeentefonds onttrokken en zo ja, hoeveel?);
- en waarbij de financieringsstromen op elkaar zullen worden afgestemd;
- de OAB-planperiode 2011-2014 loopt op 31 december 2014 ten einde. Naar verwachting ontvangen gemeenten daarna wederom een specifieke uitkering OAB maar over de hoogte van die uitkering is niets bekend.

Documenten en websites:

- Notitie peuterspeelzaalwerk 2012
- Plan Onderwijs Achterstanden Beleid Gemeente Oude IJsselstreek
- Uitvoeringsplan VVE "Woorden, schat!"
- Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid: Cijfers kinderopvang 2012
- Inspectie van het onderwijs: rapport VVE-bestandsopname
- Peuteraantalen periode 2009 t/m 2012
- Gemeentelijke notitie: Onderwijsontwikkelingen in relatie tot de krimp

- Wet kinderopvang (Wko)
- www.landelijkregisterkinderopvang.nl
- Wet Ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie (Wet oké)

- Position Paper Kinderopvang-Onderwijs-Welzijn